

Płciowe (rodzajowe) zróżnicowanie typów przeżywanej miłości

Sex (gender) differentiation of love types experiencing

Konstantinos Tsirigotis¹, Wojciech Gruszczyński², Marta Tsirigotis-Wołoszczak³

¹Zakład Psychologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim

²Klinika Zaburzeń Nerwicowych Związanych ze Stresem Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

³Zakład Chemii Medycznej i Mikrobiologii Politechniki Wrocławskiej

Streszczenie

Wstęp. W rozwoju pozytywnego ustosunkowania się do drugiego człowieka, miłość erotyczna stanowi najwyższy etap oraz najdoskonalszą formę stosunków międzyludzkich, obejmujący jedność zarówno psychiczną, jak i fizyczną.

Celem tej pracy było zbadanie nasilenia przeżywania poszczególnych typów miłości przez młode kobiety i młodych mężczyzn.

Material i metody. Badaniom poddano populację 567 osób (353 kobiet i 214 mężczyzn) uczących się lub studiujących (średnia wieku: 20,15); zastosowano „Skalę Postaw wobec Miłości”, czyli polską wersję Love Attitudes Scale Hendricków.

Wyniki. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że statystycznie istotne różnice występują w przypadku prawie wszystkich typów przeżywanej miłości, oprócz Agape. Poza tym prawie wszystkie typy intensywniej przeżywają kobiety, oprócz miłości typu Ludus.

Wnioski. Miłość jest inaczej przeżywana przez kobiety, a inaczej przez mężczyzn. Kobiety silniej przeżywają miłość typu Eros, Storge, Pragma i Mania, natomiast mężczyźni silniej przeżywają miłość typu Ludus.

Seksuologia Polska 2010; 8 (1): 26–29

Słowa kluczowe: typy miłości, rodzaj, płeć

Abstract

Introduction. In the development of the positive attitudes toward others, erotic love is the highest stage and the most perfect form of interpersonal relationships, including a psychological and physical unity.

The aim of this work was assess of intensity of young women and men experiencing of the particular types of love.

Material and methods. The study population consisted of 567 studying young people (353 women and 214 men) (mean age: 20.15 years); the polish version of the “Love Attitudes Scale” by Hendricks, was used.

Results. As an outcome of the conducted researches it was found that there were statistical significant differences in the case of almost all the types of experienced love, except Agape. Moreover, women more intensively experience almost all the types of love except Ludus.

Conclusions. Women and men in various ways experience love. Women more intensively experience Eros, Storge, Pragma and Mania, but men more intensively experience Ludus.

Polish Sexology 2010; 8 (1): 26–29

Key words: love types, gender, sex

Adres do korespondencji: dr n. med. Konstantinos Tsirigotis
Zakład Psychologii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach,
filia w Piotrkowie Trybunalskim
ul. Słowackiego 114–118, 97–300 Piotrków Trybunalski
tel.: (44) 732 74 00, wewn. 141
e-mail: Kostek@esculap.pl; psyche1@onet.eu; ewkom@poczta.onet.pl

Miłość jest na imię temu popędowi i dążeniu do uzupełniania siebie

Platon, „Uczta”

Wstęp

Platon słowami zawartymi w motto wyjaśnia zjawisko „ciążenia ku sobie” dwóch połówek istoty ludzkiej (przepełnionej przez bogów za karę). Homer zaś powiada, że Eros (gr. *Epos*) to najśłodszy z bogów. Powstał on wraz z Ziemią (Gają) z Chaosu; wyląkł się z jaja świata, był pierwszym z bogów, ponieważ bez niego pozostali bogowie nie mogliby się urodzić. Wprawił w ruch cały wszechświat [1]. W miecie tym można dostrzec przypisanie erosowi (miłości) mocy i siły pierwotnej, podstawowej, której ulegają i ludzie, i bogowie. Według innej wersji, Eros był synem Afrodyty i Aresa; tu występuje jako owoc połączenia dwóch płci.

Miłość, zwłaszcza erotyczna, stanowi najwyższy poziom pozytywnego ustosunkowania się do drugiego człowieka. Bezwarunkowa akceptacja (miłość do bliźniego, miłość powszechna) obejmuje wszystkich ludzi (bliźnich) z tego prostego powodu, że są ludźmi, a człowiek jest traktowany jako wartość sama w sobie, jako wartość autoteliczna. Bezwarunkowa akceptacja, miłość do bliźniego, miłość powszechna to postawa stanowiąca ważny element w filozofii wielu przedstawicieli psychologii humanistycznej oraz chrześcijańskiej (lub chrystiańskiej). Z kolei przyjaźń stanowi następny etap w rozwoju pozytywnego ustosunkowania się do drugiego człowieka; obejmuje mniejszą grupę ludzi, jej zasięg jest węższy niż miłości powszechnej. Nawet potocznie mówi się, że człowiek w swoim życiu przyjaciół ma niewielu. Jeszcze węższy jest zakres miłości erotycznej, w której zakłada się całkowite oddanie się sobie nawzajem i wyłączenie (emocjonalną i seksualną).

W rozwoju pozytywnego ustosunkowania się do drugiego człowieka miłość, zwłaszcza erotyczna, stanowi najwyższy etap oraz najdoskonalszą formę stosunków międzyludzkich, dlatego że między innymi w jej wyniku powstaje nowe życie. Zawiera ona w sobie zarówno bezwarunkową akceptację, jak i przyjaźń, ponieważ ani przyjaźń nie może zaistnieć bez bezwarunkowej akceptacji, ani też miłość erotyczna bez przyjaźni i bezwarunkowej akceptacji. Stadia te są konieczne po to, żeby móc odczuć miłość erotyczną i obdarzyć nią drugą osobę. Im wyższy poziom w rozwoju pozytywnych uczuć wobec drugiego człowieka, tym mniej osób ono obejmuje, aż po miłość erotyczną, którą człowiek obdarza tylko jedną osobę; w miłości erotycznej występuje równowaga składnika seksualnego i uczuciowego, psychologicznego, duchowego [2–4].

Człowiek jest zdolny do „zostania pociągnięty” ku drugiemu człowiekowi, jest zdolny do znajdowania specjalnego upodobania w drugim człowieku, aż do całkowitego przyłgnięcia do niego, zjednoczenia się z nim, utożsamienia; takie ustosunkowanie uczuciowe nazywamy „miłością” [5].

Przez stulecia zagadnienie miłości było domeną literatury pięknej, dopiero od niedawna miłość stała się przedmiotem badań i analiz naukowych.

Do najbardziej znanych należy koncepcja Lee [6, 7], który wymienia trzy podstawowe (archetypy) i trzy wtórne typy miłości. „Archetypy” to Eros, Ludus i Storge, pochodne zaś to: Pragma, Mania i Agape. Wszystkie nazwy (oprócz Ludus) wywodzą się z języka greckiego, ponieważ i koncepcja nawiązuje do tradycji helleńskiej.

Eros (gr. *Epos*) to miłość namiętna i romantyczna, Ludus to gra i zabawa, Storge (gr. *Storpyh*) to łagodna i czuła miłość przyjacielska, Pragma (gr. *Prayua*) to miłość praktyczna, kierująca się świadomym rozpoznaniem zalet i wad partnera (połączenie Storge i Ludus), Mania (gr. *Mania*) to prawie obsesyjne uzależnienie od partnera i własnego uczucia (połączenie Eros i Ludus), a Agape (gr. *Agape*) to pełna samoświęcenia miłość altruistyczna (połączenie Eros i Storge).

Celem tej pracy było zbadanie nasilenia przeżywania poszczególnych typów miłości przez młode kobiety i młodych mężczyzn.

Materiał i metody

Badaniom poddano populację 567 osób (353 kobiet i 214 mężczyzn) uczących się lub studiujących, w wieku 16–24 lat (średnia wieku: 20,15 roku). Taka rozpiętość wieku wynika z faktu, że praca ta stanowi fragment szeroko zakrojonego, wieloosrodkowego projektu badawczego.

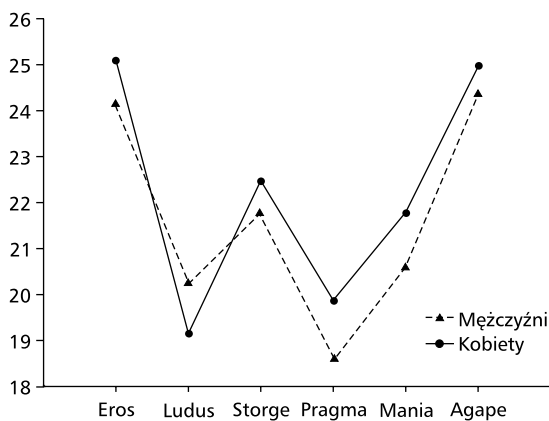
Do osiągnięcia założonego celu wykorzystano „Skalę Postaw wobec Miłości”, czyli *Love Attitudes Scale* autorstwa Hendricków [8, 9]. Za pomocą tej skali można zbadać trzy wspomniane archetypy miłości, czyli Eros, Ludus, i Storge oraz trzy wtórne typy, czyli Manię, Pragmę i Agape.

Uzyskane dane ilościowe poddano statystycznej obróbce, wykorzystując pakiet statystyczny *Statistica PL 8.0 for Windows* [10]. Dane analizowano za pomocą testu U Manna-Whitneya. Wartości były przedstawione jako średnie \pm odchylenie standardowe; $p \leq 0,05$ uznano za statystycznie istotne.

Tabela 1. Porównanie natężenia typów przeżywanej miłości przez kobiety i mężczyzn

Typ miłości	Kobiety		Mężczyźni		Istotność	
	Średnia	SD	Średnia	SD	U	p
Eros	25,097	4,347	24,147	4,524	25347,500	0,006
Ludus	19,155	5,104	20,236	5,474	26656,500	0,02
Storge	22,477	3,986	21,780	4,095	26497,500	0,04
Pragma	19,877	4,699	18,623	4,482	24777,000	0,002
Mania	21,790	4,612	20,607	4,718	25218,500	0,05
Agape	24,955	4,741	24,356	4,484	27510,000	NS

SD (standard deviation) — odchylenie standardowe; NS — nieistotne statystycznie

Rycina 1. Typy przeżywanej przez kobiety i mężczyzn miłości

Wyniki

Wyniki badań zobrazowano w tabeli 1 i na rycinie 1. Z zawartych w nich danych wynika, że statystycznie istotne różnice występują w przypadku prawie wszystkich typów przeżywanej miłości, oprócz Agape. Poza tym, prawie wszystkie typy przeżywają intensywniej kobiety, oprócz miłości typu Ludus.

Można zatem założyć, że kobiety, bardziej niż mężczyźni, przeżywają miłość jako fascynację ukochaną osobą i czują do partnera silniejszy pociąg; wszak Eros to namiętność. Wraz z tą namiętnością odczuwają i obdarowują partnera głębszym przywiązaniem oraz troską i czułością, w większym stopniu niż mężczyźni, o czym informuje większe nasilenie Storge.

Kobiety nawet bardziej „kalkulują” straty i zyski w związku, co oznacza, że przeżywają swoją miłość jako uzasadnioną „lokata”. Ale kalkulacja zysków i strat dotyczy również partnera: kobiety dbają też o jego dobro; Pragma to połączenie Storge i Ludus.

Najbardziej typowych, w powszechnej opinii, przejawów miłości, czyli silnych uniesień, silnych emocji, prawie obsesyjnych myśli o ukochanej osobie czy wręcz „opętania” z komponentem fizjologicznym również silniej doświadczają kobiety. Jest to *theia*

mania (gr. *Θεια Μανια*), „boskie szaleństwo”, kojarzona z kultem Dionizosa i misteriami dionizyjskimi [por. m.in. 11].

Jedyny typ miłości, który silniej przeżywają mężczyźni, to Ludus, czyli miłość jako zabawa czy gra, która ma dostarczyć przyjemnych doznań, głównie cielesnych.

Pozostaje to w zgodzie z wynikami innych badań, w których stwierdzono, że mężczyznom łatwiej osiągać stan odprężenia (żyją bardziej „na luzie”), lecz gorzej radzą sobie z odpowiedzialnością i obowiązkami; kobiety zaś są bardziej skoncentrowane na pracy i obowiązkach, kosztem spontaniczności i zabawy. W większym stopniu mężczyźni ulegają popędowi i instynktom, lubią zabawę i uciechy, lubią wygodę w życiu, żyją w większej zgodzie ze sobą i z innymi; kobiety są ostrożniejsze, bardziej czujne, planują swe działania, w większym stopniu kontrolują swoje impulsy, przywiązują większą wagę do konwenansów. Można zaryzykować obrazowo stwierdzenie, że badani mężczyźni jawią się jako „beztroscy, weseli chłopcy”, w przeciwieństwie do kobiet, które jawią się jako „zamartwiający się tytanki pracy i obowiązkowości” [3, 4, 12–14].

Autorzy zastosowanego w tej pracy narzędzia badawczego, Hendrickowie [8, 9], w swoich badaniach nad typami miłości uzyskali podobne wyniki, z wyjątkiem Eros, w zakresie którego nie stwierdzili różnic między kobietami a mężczyznami.

Z całą pewnością wyniki uzyskane w pracy niniejszej są związane z psychologią rodzaju (czy płci), co może stanowić przedmiot dalszych badań w tym zakresie.

Wnioski

1. Miłość przeżywana jest inaczej przez kobiety, a inaczej przez mężczyzn (przedstawicieli obu płci).
2. Kobiety silniej przeżywają miłość typu Eros, Storge, Pragma i Mania.
3. Mężczyźni silniej przeżywają miłość typu Ludus.

Pięsmiennictwo

1. Graves R. *Mity Greckie*. PIW, Warszawa 1992.
2. Tsirigotis K. (red.). *Życie psychoseksualne. Radości i smutki*. Akademia Polonijna, Educator, Częstochowa 2000.
3. Tsirigotis K., Lewik-Tsirigotis E. Niektóre aspekty funkcjonowania osobowościowego kandydatów na nauczycieli. *Nauczyciel i Szkoła* 2004a; 1–2 (22–23): 155–174.
4. Tsirigotis K., Lewik-Tsirigotis E. Ewolucyjne aspekty psychologii płciowości i rodzicielstwa. W: Marzec H., Pindera M. (red.). *Problemy rodziny na początku trzeciego tysiąclecia*. Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie; Piotrków Trybunalski 2007; t. I: 169–180.
5. Grzywak-Kaczyńska M. Erotyka i rozwój osobowości. W: Grzywak-Kaczyńska M. (red.). *Erotyka w aspekcie zdrowia psychicznego*. PAX, Warszawa 1973; 11–24.
6. Lee J.A. *The colors of love: an exploration of the ways of loving*. New Press, Don Mills 1973.
7. Wojciszke B. *Psychologia miłości*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2000.
8. Hendrick C., Hendrick S.S. A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology* 1986; 50 (2): 392–402.
9. Hendrick C., Hendrick S.S. Research on love: does it measure up? *Journal of Personality and Social Psychology* 1989; 56 (5): 784–794.
10. StatSoft Polska. *Statistica PL*. Kraków 2007.
11. Eliade M. *Historia wierzeń i idei religijnych*. PAX, Warszawa 1988.
12. Lewik-Tsirigotis E., Tsirigotis K. Cechy osobowości kandydatów na nauczycieli. W: Mikołajewicz W. (red.). *Kształcenie i doskonalenie nauczycieli (dla edukacji alternatywnej)*. IMPULS, Kraków 2001; 138–149.
13. Lewik-Tsirigotis E., Tsirigotis K. Hierarchia wartości u kandydatów na nauczycieli. *Rocznik Edukacji Alternatywnej* 2003; 1 (3): 231–244.
14. Tsirigotis K., Lewik-Tsirigotis E. Zagadnienie płciowego różnicowania funkcjonowania osobowościowego kandydatów na nauczycieli. *Nauczyciel i Szkoła* 2004; 1–2 (22–23): 175–193.